Ч. 40. Poczťowa należytość opłacono ryczałtem

Львів, неділя 30 вересня 1928.

Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Теле ф. редакції: 19-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот, чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Нагінка.

Ані настрої серед польського громадянства, ані ґазети, залежні так чи інакше від вказівок уряду, ніколи чейже не визначалися якоюсь „прихильністю“ до українців. Але такої нагінки, яка йде тепер проти українців, давно вже ми не бачили. Спершу почали накидатися на нас з грубою лайкою і цілком без усяких обиняків накликувати поліцію до репресій — „ендецкі“ ґазети. Це зрозуміло, бо польські „ендеки“ (або т. зв. „вшехполяки“) іншої мови не знають, як тільки лайка, й іншої політики не знають, як лише вязниця. Але за „ендецкими“ ґазетами слідком пішли ріжні „курєрки“, які розжилися на урядових субвенціях і пишуть тільки те, що котрому урядові мило, аж ось ту саму нуту підхопили вже й деякі просто таки півурядові ґазети. І вони розписуються про „злочини“ української політики та про потребу „сильної руки“ відносно українців. Що воно значить така „сильна рука“, ми вже знаємо з досвіду, тимбільше, що — як виходить — теперішний стан не є ще станом „сильної“ руки.

А все воно буцім то за три прояви української політичної діяльности в останніх тижнях. Перше, що схвилювало польські „кресові“ ґазети, це масові віча наших послів і сенаторів. На них — мовляв — українські проводирі „бунтують“ „почціви людек рускі“. Очевидно, що ніхто нікого не „бунтував“, тільки посли й сенатори складали перед своїми виборцями звіт зі своєї діяльности на парляментарному ґрунті, поясняли працю цілої парляментарної репрезентації та її умови, вислухали побажання виборців і уділювали порад. До цього всього посли й сенатори є обовязані, бо навіщож інакше давалиби себе вибирати?

І все це чудово знали й знають самі сусіди, знають теж, що тут не в жадному „бунті“ діло. Діло в тім, що показався тісний безпосередній звязок провідників народу з народніми масами, показалося, що проводирі є справжніми, а не мальованими проводирями, і що провідники дійсно працюють а нарід має до них дійсно довіря. І це тільки та ніщо інше болить декого й коле його в очі.

Друга причина нагінки це численна участь послів Українського Клюбу у великому міжнародньому зїзді у Берліні, на так званому конґресі Міжпарляментарної Унії. Десять послів УНДО поїхало на той конґрес, на який зїхалося понад пів тисячі послів і сенаторів ріжних держав із цілого світа. Там наші посли брали живу участь у працях конґресу, та разом з цим, цілком зрозуміло, знайомилися з чужинецькими парляментарями й переводили з ними виміну думок та інформацій. При відповідній нагоді на повному засіданні конґресу з великою промовою виступив посол Остап Луцький, у котрій зясував стан, долю і змагання українського народу. Роблено все це явно і славно, на ведення цієї роботи дозволяли всі моральні й формальні права. Але наслідком тої роботи наших парляментарів було те, що поважна скількість дуже поважних чужинців знову довідалася щось про Україну й українців. І цього одного було досить, щоби накинутися на українських послів, що їздили на конґрес до Берліна, як на „зрадників“, що вели протидержавну аґітацію“ і т. д.

Та найбільше галасу спричинила відома вже нашим читачам заява, яку знову таки за кордоном, у Женеві (Швайцарія), склав голова Українського Клюбу посол д-р Дмитро Левицький від імени всіх українців у Польщі. Було це на конґресі зорґанізованих національностей, або т. зв. „національних меншостей“. Нічого у цій заяві нового не сказано, чогоб наші сусіди ще не знали, тимбільше, що така сама заява, тільки далеко ширша і довша, була зголошена у соймі. Ясно, що коли українці з Польщі вперве вступили до міжнародної орґанізації усіх так зв. „недержавних народів“, то самі, як найбільший нині в Европі недержавни нарід, мусіли чейже заявити старе своє становище до тих міжнародніх постанов, що його торкалися. І наші сусіди самі це теж знають. І вони не за зміст української заяви сердяться, а за сам факт, що про українську справу знову на мить залунало на широкому світі. Це їх найбільше вкололо. І це стало правдивою причиною тої нагінки, яка розпочалася проти нас у польських ґазетах.

Не знаємо ще, який буде наслідок цієї нагінки, цього цькування влади головно проти Українського Національно-Демократичного Обєднання. „Коли хто хоче пса вдарити, палиця завжди найдеться“. Знаємо покищо, що покликуючися на згадані останні українські виступи, відмовляють уже тепер українським аполітичним кооперативним установам навіть тих бідних кредитів, які вони дотепер мали. Виходить, що українські політичні партії повинні би відмовитися від усякої взагалі активности, бо всяка політична активність (діяльність) — це бунт, ірредента, зрада і всі інші смертельні гріхи, які викликують крик за потребою „сильної руки“.

Питатися тільки, чи політика „сильної руки“ справді втихомирилаб українців в краю та усунула українську справу з міжнародньої арени? А коли ні, то чи не треба би подумати сусідам про інші шляхи політики, яка не давала би стільки прикрого матеріялу українським провідникам однаково для масових віч у краю, що й для промов і заяв за кордоном.

Користайте з протиалькогольного закона!

(Докінчення).

Скасування коршми і заборони продавання алькогольних напитків може з власного почину домагатися громадська рада (може перевести таку ухвалу) або писемно $^1/_{10}$ частина мешканців громади, що скінчили 21 рік життя. Очевидно ліпше, як таке писемне домагання підпише більше чим $^1/_{10}$ громадян і громадянок.

Таке письмо має звучати ось як:

„До Громадського Уряду

в . . . .

На підставі арт. 4. закону з дня 23-го квітня 1920 р. (Дневник законів Річипосполитої Польської ч. 37. з дня 6-го травня 1920 р. поз. 210) низче підписані просять, щоби Громадський Уряд в громаді . . . . зарядив в законом передбаченому часі загальне голосування в справі цілковитої заборони продажі алькогольних напитків і взагалі скасування всіх коршем (вишинків) в громаді.

. . . . . дня . . 19 . . р.“

Підписи.

Коли вносити таке писемне домагання до громадського уряду?

Вносити можна цілий рік. Одначе треба тямити, що коршму можна скасувати тільки тоді, як ухвалену загальним голосуванням таку постанову оголоситься в даній місцевости в принятий там спосіб і що найменше *на 2 місяці перед початком того календарного року*, з початком котрого має обовязувати та постанова, повідомить про це приналежну акцизну і політичну владу. А що закон дає громадському урядові 4 тижні часу до оголошення загального голосування і те голосування треба оголосити найменше на 2 тижні наперед, — то виходить, що таке домагання треба внести найдалі до 20. вересня.

Очевидно уряд громадський не мусить чекати аж 4 тижні і може зараз по одержанню писемного домагання зарядити і оголосити загальне голосування. Те саме може з власного почину зробити громадська рада. Тоді ціла та процедура скорочується на 4 тижні.

Громадська зверхність оголошує найдалі на 2 тижні перед назначеним днем загального голосування в спосіб принятий у громаді таку оповістку, яку також на письмі треба прибити чи приліпити на таблиці громадських оповісток, коло церкви та на прилюдних місцях:

„Оповістка

Громадська Зверхність Громади (Маґістрат міста) . . . . як головна Комісія для переведення в громаді (місті) . . . загального голосування в справі заборони продажі алькогольних напитків, на підставі писемного домагання з дня . . . (такого і такого числа) управнених громадян (ок) або: на підставі ухвали Громадської Ради — дня . . . . згідно з постановами арт. 4. закона з дня 23-го квітня 1920 р. в обмежених в продажі і споживанні алькогольних напитків(Д. З. Р. П. ч. 37. поз. 210/20 і §. 2. виконного розпорядку міністра публичного здоровля з дня 2-го червня 1922 р. до того закону (Д. З. Р. П. ч. 51, поз. 299/22) подає до прилюдного вдома, що

дня . . . 1928 р. вдбудеться загальне голосування в справі заборони продажі алькогольних напитків

і треватиме від год. . . . . до год. . . . . в льокалі... В тім дні кожний громадянин і кожна громадянка, що були вміщені на листу до останніх соймових виборів, повинен (а) піти до льокалю голосування свойого округа, поданого вище і віддати свій голос за або проти заборони продажі алькогольних напитків

Pr. 401/28.

Sąd okręgowy karny we Lwowie, postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927, poz. 398. Dzup. Nr. 45, dokonane dnia 15. września 1928, przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, zajęcie czasopisma „Swoboda“ Nr. 38. z dnia 16. września 1928, z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. „Nowi projekty polskoji polityky na Kresach“ zawiera w swej treści znamiona zbrodni z § 65 a) uk. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 20. września 1928.

(Podpis nieczytelny.)

Pr. 367/28/17

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie jako Trybunał orzekający po przeprowadzeniu w dniu 25. czerwca 1928, rozprawy głównej przeciw Dmytrowi Kohutowi, wskutek oskarżenia przez Prokuratora przy tut. Sądzie o występek z art. 54 Rozp. Prez. Rzecz. z 10/V. 1927 Dz. U. Rz. P. N. 45 poz. 398.

Wydał na dniu dzisiejszym w nieobecności oskarżonego następujący

WYROK.

Oskarżony Dmytro Kohut lat 33, syn Michała i Eufrozyny grec.-kat., żonaty, urzędnik administracji „Diła“, zam. we Lwowie winien jest, iż w październiku 1927 r. we Lwowie jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Swoboda“ dopuścił przez nie oględność do ogłoszenia w Nrze 42 tegoż czasopisma artykułu pod tytułem „Płaczut i zawodiat“, zawierający istotnie znamiona zbrodni zaburzenia spokojności publ. z § 65 a u. k. i występku podburzenia z § 302 u. k. Czynem tym dopuścił się oskarżony występku z art. 54. rozp. Prez. Rz. z 10. V. 1927. Dz. U. Rz. Nr. 45. p. 398, i za to zasądza się go po myśli tegoż artykułu przy zastosowaniu §266 u. k. na karę pieniężną w kwocie 200 zł., którą na wypadek niešciągalności zastąpi kara aresztu przez 20 dni, a po myśli § 389 pk. na ponoszenie kosztów postępowania karnego. Zarazem orzeka się konfiskatę Nr. 42 czasopisma „Swoboda“ z 16. października 1927, i zarządza ogłoszenie tego orzeczenia w czasopiśmie „Swoboda“ na naczelnem miejscu jednego z najbliższych numerów

UZASADNIENIE.

Na podstawie odczytania przy rozprawie odnośnego numeru przyjął Trybunał za ustalone, że w Nrze 42. czasopisma „Swoboda“ z 10/X. 1927, ukazał się artykuł pod tytułem „Płaczut i zawodiat“, który zawiera znamiona zbrodni z § 65 a u. k. polegające na uporczywem i stałem używaniu w tym artykule terminu „Zachidna Ukraina“ na oznaczenie tej części obszarów Rzeczypospolitej, którą stanowi Wschodnia Małopolska. Terminologja ta stwarza w sposób sztuczny, a przeciwny art. 65. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej państwo w państwie, jest przeciwna idei jednolitości Państwa i przyczynia się do osłabienia poczucia jednolitego związku państwowego. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że powtarzanie wielokrotne nazwy „Zachidna Ukraina“ na oznaczenie Wschodniej Małopolski, zostało wprowadzone bynajmniej nie w oznaczeniu etnograficznym, gdyż słowo „Ukraina“ może oznaczać kraj, a nie ludność, a w związku z faktem istnienia zakordonowej Ukrainy, musi nasuwać myśl identyczności, różniącej jedynie się słówkiem oznaczającem położenie „zachidna“. Dlatego też powtarzanie tego zwrotu, będącego zaprzeczeniem jednolitego związku terytorjalnego Rzeczypospolitej, ma na celu utrwalenie w czytelnikach myśli i tendencji zwróconej przeciw jednolitości Rzeczypospolitej, a temsamem zawiera w sobie zna

miona z § 65 a u. k. Artykuł powyższy zawiera nadto znamiona występku z § 302 u. k. podburza bowiem przeciw narodowi polskiemu, a zwłaszcza przeciw Polakom zamieszkałym na wschodnich kresach Rzeczypospolitej. Tendencja ta widoczna jest między i, w słowach artykułu gdzie wyraża się o polakach w sposób następujący: „I my jesteśmy zmuszeni żyć pod jednym dachem z takimi opętanymi komedjantami, którzy jeszcze deklamują o wolności, równości i braterstwie, och gorzkie życie!" — Oskarżony przyznając, że był w krytycznem czasie i jest dotąd odpowiedzialnym redaktorem czasopisma „Swoboda" przytoczył na swoją obronę, że odnośnego artykułu przed oddaniem do druku nie czytał, a wyniki przeprowadzonej rozprawy nie dostarczyły dowodu, aby rzecz miała się przeciwnie. W każdym razie jednak odpowiedzialny redaktor musi odpowiadać za treść czasopisma; jeżeli zatem, jak w wypadku niniejszym oddał artykuł do druku nie zaznajomiwszy się z jego treścią, staje się winnym nieoględności, stanowiącej właśnie cechę zarzuconego mu obecnie występku. — Z przytoczonych wyżej dowodów Trybunał uznał winnym oskarżonego zarzuconego mu występku, a uwzględniając jako okoliczność łagodzącą, że oskarżony prowadził poprzednio nieposzlakowany tryb życia, oraz mając wzgląd na jego bezwinną rodzinę, dla braku jakichkolwiek okoliczności obciążających skorzystał z prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary z § 266 uk. wymierzając mu poniżej ustawowego wymiaru karę pieniężną w kwocie 200 zł. jako odpowiednią przewinieniu. — Reszta ustępów uzasadniona jest w przepisach z art. 38—41 i 81 powołanego rozporządzenia.

Lwów, 25. czerwca 1928.

Dr. Holm, m. p. **Dr. Göttinger, m. p**

Поучення. Голосування відбувається картками. Картка мусить бути білої краски і на ній мають бути видруковані або написані слова: **„за забороною“** або **„проти заборони“.**

Впрочім текст написаний (надрукований) на картці голосування не є приписаний законом, одначе з його змісту мусить виходити ясно, чи дана особа голосує за забороною, чи проти заборони.

Як громадянин (ка) увійде до льокалю голосування, то має удатися до стола, при котрім урядує комісія і сказати своє імя, назвиско, число дому.

Після справдження, чи імя й назвисько дотичної особи находиться в листі голосування і після справдження її тотожсамости, одержить голосуючий (а) коверту остемпльовану урядовим знаком. До тої коверти голосуючий має вложити картку і дати предсідникові комісії, а він кине її до урни. Рівночасно один з членів комісії нотує на листі голосуючих, коло назвиська дотичної особи, що вона голосувала.

Кожний (а) громадянин (ка) має право заскаржити голосування на протязі 2 тижнів від хвилі оголошення висліду— до надзірної влади першої інстанції. Ця скарга має бути внесена до тутешньої Громадської Зверхности (Маґістрату).

Громада . . . . дня . . 1928

За головну Комісію

(Печатка).

Н. Н., начальник гром.“

Якщо громада дуже велика і розлога, то можна поділити її на кілька округів з окремими окружними льокалями та комісіями голосування і зазначити в оповістці, з якого району (кута) належать громадяне (ки) до котрої комісії.

Рівночасно вишле громадський уряд таке повідомлення до староства:

„До

Староства у . . . .

Зверхність громадська громади . . . повідомляє, що на підставі писемного домагання . . . . . управнених до голосування громадян, яке то число відповідає вимогам закону з 23. квітня 1920 р.*), зарядила в тутешній громаді загальне голосування в справі повної заборони продажі алькогольних напитків та знесення коршем на день . . . . від год. . . . до год. . . . в льокалі (або: в льокалях) . . . .

. . . . . . дня . . . . 19 . .

(печатка) Н. Н., нач. гром.“.

„...на підставі ухвали Громадської Ради з дня . . . . в справі повної заборони і т. д.“

Кожна комісія складається з 5 членів, яких іменує дотична громадська рада, а якщо вона розвязана — то громадський комісар враз з прибічною радою. Староство може визначити свойого представника, одначе як цього не зробить або старостинський відпоручник не явиться, то голосування відбувається без нього. Ті громадяне (ки), що вносили писемне домагання за забороною продажі алькогольних напитків і за скасування коршем, мають право домагатися зі свойого боку мужів довіря до комісій і комісії обовязані тих мужів довіря приняти. Після скінчення голосування підписують дотичний акт всі члени комісії, їхні заступники і мужі довіря.

Вислід голосування той важний, за яким заявилася більшість відданих голосів без огляду на число управнених до голосування. Наприклад: всіх управнених до голосування було 2.680, а з того голосувало 834, віддаючи 790 голосів за забороною і 44 голоси проти заборони. На підставі такого висліду голосування мають бути покасовані коршми і шинки і взагалі має бути заборонена продаж алькогольних напитків в дотичній громаді.

Очевидно треба заздалегідь розвинути як найширшу аґітацію і подбати, щоби участь голосуючих проти коршем продажі алькоголю була як найбільша, бож і вороги тверезости не сплять.

Вислід голосування треба негайно оголосити в громаді в спосіб принятий в даній місцевости і заразом доручити приналежній акцизній і політичній владі (відділ контролі скарбової в . . . . . та скарбова палата і староство та воєвідство) що найменше на 2 мсяці перед новим роком с. є. найдалі до 31. жовтня. Якщо таке повідомлення про вислід голосування спізниться, то заборона обовязувати ме не на найблищий, але вже аж на слідуючий рік.

*) Якщо таке загальне голосування за забороною продажі алькогольних напоїв і за скасуванням коршем назначено на підставі ухвали громадської ради, то тоді у відповідному місци повідомлення до староства пишеться:

Дотеперішні успіхи протиалькогольної акції.

Міністерство внутрішніх справ оголосило, що до половини 1928 р. покасовано вже на підставі загального голосування у 166 громадах коршми і заборонено продажу алькоголю. Більшість тих щасливих громад, які позбулися коршми — це польські громади.

В українських громадах тільки що зачався здоровий протиалькогольний рух, тільки що зачалася акція за покасуванням коршем. Якщо возьмемо під увагу, що в самій Східній Галичині є поверх 3.000 українських громад а в друге стільки є на Волині, Холмщині, Полісю і Підляшу, — то стане ясно, якої велеиканської праці треба, щоби позбутися коршем. Та маймо надію, що той благородний рух скоро обхопить усі українські громади, обхопить усі верстви українського народу і не за горами той час, коли щезнуть з наших громад коршми — ці жерела деморалізації, розтратности, розпусти, хороб та причини нужди, голоду, крадіжи, розбоїв, підпалів, божевілля і всього лиха.

Хто бажає свойому народові добра, щастя і кращої долі, вставай до боротьби проти алькоголю, проти коршем!

Найкращі закони нічого не поможуть, якщо не потрафимо чи не схочемо їх використати. Тому освідомляйте, поучуйте і заохочуйте друг друга!

Користайте з протиалькогольного закона!

Іван Герасимович.

Справоздавчі віча.

ЛІСЧИНА.

Дня 26. VIII. ц. р. відбулося справоздавче віче в **Лодині,** повіт Ліско, а вечером того самого дня в **Устіянові.** Оба віча отворив орґанізатор судового повіту Устрики о. Вербенець з Берегів. Реферат про політичне і господарське положення українського народу та про діяльність Соймового Українського Клюбу виголосив пос. **Тершаковець.** Присутні вічевики окликами „славно“ висказували своє одобрення і довіря для тактики Української Парляментарної Репрезентації.

САМБІРЩИНА.

Дня 9. вересня ц. р. відбулося величаве справоздавче віче в **Зарайську.** На віче прибув о. сенатор **Татомир,** якого привитали місцеві селяни кінною бандерією. Віче отворив місцевий парох о. Степан Макар, а до президії вибрано громадянина Михайла Коблянського. Після реферату о. сенатора про політичне, культурне та економічне положення українського народу вивязалася жива дискусія, головно на шкільні теми. В Зарайську від довшого часу громадяне ведуть боротьбу з тамошньою учителькою полькою Куцільовою, яка в дуже ординарний спосіб поводиться з українськими дітьми в школі. Жалоби внесені на руки інспектора Венґжиняка в Самборі не помагали. Це спонукало громадян проголосити шкільний страйк, який розпочався 8. ц. м. Віче закінчилося пізно вечером відспіванням національного гимну. Вічевики розійшлися в піднесеному настрої з рішучою постановою твердо обстоювати свої права, а зокрема видержати в шкільнім страйку аж до сповнення узасаднених домагань родичів катованих дітей.

Син із міста.

I.

Старий Мигаль мав клопіт зі сином. За кожним приїздом із міста, де перебував на науці в ґімназії, починав молодий Андрій вводити в батьківську хату „нові порядки“, як старий Мигаль любив їх згірдливо звати.

Іменно в хату!

Бо деінде, в селі, в читальні та аматорському кружку, де Андрій був, як звик був говорити підтоптаний вже сільський учитель Тимоха — „добрим духом обнови“, „нові порядки“ навіть схлібляти Мигалеві, загально шанованому в селі ґазді.

Чи зладив Андрій реферат про шкідливий вплив горівки та тютюну на здоровля людини, або про потребу ощадности в господарстві, та виголосив його в читальні перед старим і молодим, чи влаштував він спільно з учителем Тимохою фестин на сільському вигоні, чи пописувався на „Вечорі рідної пісні“ парубоцьким хором, в якому були найкращі в селі голоси, що їх Андрійко зібрав разом та вміло повиучував нот, у всьому тому була теж і частина серця старого Мигаля.

Дійсно, старий Мигаль був добрим і люблячим батьком, якому не байдужі були щастя й добра слава рідної дитини. І не було мабуть такого випадку, щоби старий Мигаль не радів душею, чуючи слова похвали та признання для Андрійка від сусідів.

Зовсім інакше було вдома. Там радів він тим усім, у чому бачив він синівську голову та руку. Тут, у власній хаті глядів він неприхильно, ба навіть ворожо на всі почини та вигадки сина.

Свіжою була ще в памяти села згадка про першу сварку, що вивязалася між старим Мигалем і сином ізза „нових порядків“.

Це було торік, коли Андрій вернув до дому на літні ферії. Він покінчив уже сему клясу й переходив до осьмої. В нього було доволі гарне свідоцтво й він радувався, що вже на другий рік здаватиме матуру та впишеться в університет.

Досить було кинути лише оком на Андрія, щоби переконатися про велику зміну, яка зайшла в його настрою. Ще підчас свого попереднього побуту в селі Андрій був веселим і пустотливим хлопцем. Він заєдно сміявся та випогоджував обличча домашніх своїм гумором і жартами. Тепер сміявся він і жартував багато менче. Зате частіше западав у задуму. В таких хвилинах затрачувало його лице свою колишню погоду та безжурну отвертість, і подабало скоріще на лице старої поважної людини. Колись все розсміяні очі стали тепер глибокими та суворими. Часто гляділи вони сумно й понуро, начеб у Андрія лежало щось важкого на серці.

Перше видно було Андрійка по цілому селі. Занятий був розривками з ровесниками на полі та купіллю в ріці. Звести з поля збіже або заорати стерню, справляло також йому велику приємність. Тепер своїм важним відношенням до домашнього життя, своїми критичними замітками та поодинокими ділами давав до пізнання, що в нього на серці вже не думка про якнайкраще проведення вакацій, але добро родини. Добрий знавець людей зрозумівби легко причину такої переміни. Був це настрій молодої людини, яка вийшовши спід селянської стріхи та вихованшись серед зовсім інших обставин у місті, починає розуміти та відчувати ріжницю між злиденною буденщиною сільського життя, здушеного в рямцях перших і найконечніших потреб невибагливої людини, і чарівними картинами, зачерпнутими з книжок та цього другого, кращого життя у місті.

Не міг же зрозуміти цього всього старий Мигаль. Правда, він підглянув добре зміну, яка зайшла в його сина. Він зрозумів, що його син вже не колишній Андрійко, якого можна було накартати, ба навіть і вибити за непослух або иншу провину, але що це вже новий, зрілий Андрій, що оглядає світ і життя своїм власним, критичним зором і має свою власну волю.

У глибині серця він радувався тою переміною, так як радувавбися кожний батько на його місці. Та одночасно почала ворушитися в душі старого струна неспокою.

Це не був звичайний неспокій, це був підсвідомий, інстинктовний неспокій батька - селянина, який бачить свій хатній авторитет загрожений сином, що перебуває в місті й більше читає та більше знає.

Старий Мигаль прочував, що буде мати зі сином „клопіт“.

Клопіт почався дійсно недовго по приїзді Андрія.

II.

Було публичною тайною в селі, що найстарша Мигалева дочка Настуня зайшла в тяжу. Не було тайною також, що винуватцем є син дідича, Франек, який приїхав минулого року із заграниці. Одні в селі говорили, що він вчився у високих школах у Німеччині, другі, що він пробував у свояків у Парижі. Однак нічого певного не міг ніхто сказати. Певним було тільки те, що пан Франек був незгіршим гулякою, як і всі його ровесники тогож походження, і мав „гострий нюх“ на жінки.

Що „гострий нюх“ пана Франка не лишився без наслідків, про те знала й вміла багато цікавого розказати навіть найменша брать, що разом із горобцями вганяла поміж хати та городи.

Настуня була вже другою жертвою. Першою була дочка кватирника Процюка. Процюк наймитував по дооколичних селах і ледви виживляв слабосилу жінку та дочку одиначку Галю нужденним зарібком.

Галя була першою красунею в селі „Нема тож такої другої гордині, як краля Галя“, догризали насмішливо парубки, яким не поталанило.

Проте „поталанило“ пану Франкові. Загрозив, що викине зі служби, як йому не віддасться, а цукорки та подарунки зробили своє, — казали люде більше вирозумілі, або такі, що співчували горю дівчини.

Факт лишився фактом. Прийшов на світ малий пан Франьо, впрочім здорове та крикливе хлопя. Виховувалося воно за ціну двох кірців картопель і одного кірця пшениці, що їх великодушно обіцяв що року присилати панич, і коштом зарані знищених журбою молодих грудей та невиспаних ночей — покритки Галі.

Коли в хаті Мигаля завважали, що Настя є на найкращій дорозі до того, щоби поділити долю Галі, знялася буча.

Через три дні не зводилася Настя з постелі, знеможена й ослаблена від великого сорому та потурбована розлюченим батьком. Старі Мигалі ходили понуривши голову, не обзиваючись до нікого. В хаті царила гробова тиша, перервана лише хлипанням Насті.

Згодом, коли минув перший гнів старого Мигаля, він рішився піти до двора й розмовитися з паном Франком. Він рішився говорити гостро й сказати звідникові гірке та небоязливе слово правди.

Та коли по довгих заходах пустили його перед винуватця, він змяк і геть зніяковівши, став жалуватися з плачем на кривду та сором дочки.

Пан Франек, що здавалось був зворушений горем старого батька, обіцяв давати Насті такі самі аліменти як і Галі Процюківній. Крім цього запевнив, що коли прийде час пологів, він пришле повитуху.

Із тим старий вернув до хати

(Конець буде).

Павло Маційчин.

ТУРЧАНЩИНА.

Дня 5. серпня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в **Лосинці.** Це село щойно від кількох літ увійшло в круг українського національного руху, бо до недавна тонуло в темноті і стояло під цілковитим впливом кацапських батюшків. З початку ставилися місцеві селяни з деякою нехітю до приїзду посла Великановича, однак коли він у довшім звіті представив їм працю українських послів і облуду обіцянок одинки, за якою дуже численно голосувало село, тоді вони з повним довірям віднеслися до посла і виразно висказували жаль, що дали себе отуманити. Після промови посла виголосив гарний освітньо-кооперативний реферат п. Горечко, після чого селяни зголошували свої побажання до Клюбу. На закінчення вічевики подякували послови Великановичеви за приїзд і висказали своє повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і подяку за працю в соймі і в краю.

Дня 12. серпня ц. р. відбув посол Великанович віче в **Ботелці Вижній.** Ця громада, хоч в далеких горах, голосувала при виборах якнайкраще, бо всего чотири голоси відпало на чужі листи, а зрештою ціле село голосувало за листою УНДО. На вічу явилося майже ціле село, а також громадяни сусіднього села Яворова. Після звіту посла Великановича присутні зголошували свої домагання і скарги на надужиття влади та на пакости місцевого жида Ґольдрайха.

Дня 16. серпня ц. р. відбув посол Великанович віче в селі **Гвоздець.** Ця громада належить від довгих літ до найсвідоміших повітів. Найбільше пекучою справою виявляється будова школи, до якої влада нічим не хоче причинитися. Хоч день був робучий, зійшлося багато поважних селян, щоби вислухати звіту свойого посла і обговорити потреби і жалі села.

Дня 19. серпня ц. р. відбулося справоздавче віче в селі **Завадці** після Служби Божої на великім майдані, на якім зібралися селяни Завадки, Должка, Кривого і Росохача в числі около 1.000 душ. На вічу було також кількох священиків і багато інтеліґенції з околиці. Після вичерпуючого звіту посла Великановича, всі присутні так як на попередніх вічах з ентузіязмом ухвалили повне довіря і признаня для праці Українського Парляментарного Клюбу.

Нова загроза хліборобам.

БРАК ПАШІ. ПОТРЕБА ЗОРҐАНІЗОВАНОЇ ПОМОЧІ.

В цілім краю дається відчувати брак паші. Сіна зібрано цього року на третину менше, ніж звичайно, а конюшини на половину. Надія на отаву з причини посухи також мала. Не всюди зародила як слід також бульба та інші окопові ростини. А що й соломи буде менше як минулими роками, то треба рахуватися, що в біжучім господарськім році, а особливо на переднівку рільництво буде сильно загрожене загальним браком паші.

Це господарське лихо викличе, розуміється, масову продаж живого інвентаря, як молочних коров, свиний і т. д. Діється це вже й тепер, наслідком чого ціни худоби впали. Дальше треба сподіватися обниження виробу масла і вепровини і тому омаста подорожіє. Цікаве тільки, що мясо по містах не потаніло, хоч різники все говорять, що то рільники роблять доріжню.

Брак паші показався також в Німеччині, Чехословаччині та в інших сусідних державах. Тому цею справою повинні занятися господарські орґанізації, домагаючись від уряду, щоб заборонив вивіз паші з Польщі за границю та облекшив перевіз паші з одних сторін в другі, де її мало.

Нагінка на вічовиків.

АРЕШТИ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

В пятницю, 7. вересня ц. р. арештувала поліція з Конюх таких громадян Вибудова: Івана Штабалюка, Василя Безкоровайного, Івана Лихопата, Миколу Мельника, Грицька Пасічника, Федя Медведя, Івана Крука і Доську Кравець. В суботу 8. вересня арештовано в Бережанах студ. прав Богдана Бородайка. Всіх арештованих відставлено до окружного карного суду в Бережанах. Всі ці арештування мають політичний підклад, а саме стоять в звязку з вічем посла Целевича, що відбулося у Вибудові дня 2. вересня ц. р. Покищо годі збагнути в якому напрямку іде обвинення, бо з 9 арештованих 8 не забирало голосу. Доську Кравець арештовано, хотяй вона вагітна і полишила в дома малолітні діти. Доперва в понеділок прийшло до суду донесення. По переслуханню радна палата рішила всіх випустити на волю. Прокуратор вніс проти цього зажалення, а арештовані до вирішення зажалення оставатимуть в тюрмі.

В справі поступовання поліції інтервеніював посол В. Целевич у тернопільського воєводи і міністра внутрішних справ

Всюди однаково.

Знущання над народом на Закарпатті.

Дня 8. вересня ц. р. 18 поліцаїв та аґентів наїхало в автобусі до Бороняви та почали вломлюватися до хат мешканців, на яких було зроблено донос, що ніби вони комуністи. Половивши селян по хатах, на вулиці ба навіть в голярні, поліцаї повязали їх і вивели за село. Там роздягли їх до нага а зваливши на землю, били до крови плетеними дротяними нагайками. Між побитими є жінка селянина Бабця, яку побили в часі кормлення дитини і 12-літня дівчина Теодозія Голякова, яку витягли перестрашену з хліва й зранили в хребет і в ногу. Що-йно о півночі скінчилася ця крівава масакра.

За два дні приїхали до Бороняви два посли з лікарем і фотоґрафом, де списано з пораненими лікарські свідоцтва й пороблено фотоґрафічні знимки. Справа ця опиниться в чеському парляменті.

Ось як виглядає поліційний режім чехо-словацької демократичної республики супроти укаїнського населення в десятилітню річницю її існування.

Закарпатські українці внесли до Союза Народів скаргу на тяжке положення своєї країни. У скарзі домагаються пошанування міжнародніх договорів і територіяльної автономії, яка є забезпечена цими договорами. Скаржаться на чеські переслідування, які зроджують серед народніх мас більшовизм.

Самоволя поліції.

КОНФІСКАТА ЛУГОВИХ ОДНОСТРОЇВ.

До громади Лапштин бережанського повіту прийшов дня 3. вересня ц. р. постерунковий з Гиневич Мармеха, зайшов до мешкання Гринька Лєнара, члена ради товариства „Луг“ в Лапшині, і зажадав від нього списку всіх членів лапшинського „Луга“. Опісля ходив від мешкання одного луговика до другого і конфіскував лугові одностροї, а саме шапку, блюзу і пояс. Мармеха забирав однострої в неприсутности власників, а коли прим. родина Стефана Дубницького не хотіла видати однострою без Стефана, грозив розбиттям скрині. Державна поліція конфіскує лугові однострої і по других громадах бережанського повіту як Саранчуки, Посухів, Лісники.

В справі протизаконного поступовання державної поліції інтервеніював в тернопільського воєводи посол Володимир Целевич. Він вказав на недопустимість конфіскати приватної власности. Воєвода обіцяв зарядити проти цього строге слідство і вкоротити самоволю поліції. Зокрема заявив воєвода, що не видав ніякого розпорядження в справі ношення лугових одностроїв.

Радіо по сільських громадах.

ДЛЯ ХЛЬБОРОБСЬКИХ ОГОЛОШЕНЬ.

Міністерство внутрішніх справ видало обіжник в справі влаштування радіових відбірників по сільських громадах. Громади, що не в силі покрити одноразово кошти закупна апаратів, можуть дістати від уряду кредит. При помочи цих апаратів уряд хоче розголошувати ріжні відомости для хліборобського населення. В міністерстві укладають вже програму оголошень, які будуть надавані крізь радіо в годинах, найдогідніших для рільників.

По наших селах радіо з ріжних причин мало знане і вживане тай тепер ледви чи дуже розповсюдиться, бо зовсім певне, що при помочі хліборобських оголошень польський уряд схоче проводити свою політику.

Справа виборів до каси хорих м. Львова.

Проти неправильного способу голосуваннь.

Як довідуємося, Укр. Виб. Комітет вніс дня 17. ц. м. відклик до Окружного Уряду Обезпечень через Управу Каси Хорих м. Львова проти оповіщення Управи Каси Хорих з дня 22. серпня ц. р. В цьому оповіщенню наказано переводити вибори з ґрупи обезпечених в дні 17. листопада в цей спосіб, що вибори обезпечених з поодиноких підприємств чи установ мають відбуватися по тихже окремах установах та підприємствах.

Такий поділ є дуже небезпечний для самої засади свободи виборів і незалежности думки голосуючих та робить ілюзоричною постанову про таємність виборів. Через такий поділ льокалів можна дуже легко усталити по виборах політичні, національні та партійні переконання службовиків з даної установи і по виборах можуть зачатися репресії проти тих службовиків, які голосували „правдоподібно“ на таку або другу листу. А якраз українські виборці мають особливу реальну основу боятися репресій як наслідку голосування. Тому в дні 17. вересня ц. р. делеґація Укр. Виб. Комітету в особах посла Максимовича і членів Комітету Ігната, Березовського і Олексина запротестувала проти такого способу переводження виборів з ґрупи обезпечених і зажадала, щоби також і вибори з ґрупи обезпечених відбулися в цей сам спосіб, який є призначений для виборів в дні 18. листопада.

Делеґація не застала на жаль самого предсідника п. Христовського і тільки передала свої домагання на руки секретаря тому ж і відповіди на зложений протест не одержала.

Під румуським ярмом.

ЗНУЩАННЯ ПОГРАНИЧНОЇ СТОРОЖІ НАД СЕЛЯНАМИ.

Румунська погранична команда видала наказ, що селяни прикордонних сіл, які мають худобу, мусять дістати позволення від команди пасти худобу на просторі 10 клм. від польсько-румунської границі. За кожде таке позволення селяни мусять платити по 100 левів від штуки. Заки селяни встигли дістати позволення, а вже 8. ц. м. напала зграя пограничних жовнірів на села Гаврилівці і Оршівці і почала зганяти худобу, що паслася на поли. Діти-пастухи перестрашилися й почали втікати з худобою. Тоді вояки дали за дітьми й худобою сальву. В цей спосіб придержали 10 коров, 4 коней і 40 овець і пігнали худобу до команки в Неполоківцях. Звідтам селяни мусіли викупувати свою худобу по 1.000 левів за корову, а по 200 левів за вівцю. Цілими днями ходили селяни позичати грошей на викуп худоби, бо наслідком сьогорічного неврожаю нема звідки взяти грошей.

Це знущання в часі, коли селянам грозить голод, викликало велике обурення серед населення.

Скандальний процес.

Секта розпусти.

В окружнім суді в Плоцьку ведеться від кількох днів днів при зачинених дверях розправа проти зверхника маріявицького костела т. зв. архиепископа Ковальського, обвинуваченого в тому, що перемінив свій монастир у дім розпусти.

До розправи покликали кільканацять свідків. Зізнання пошкодованих молодих дівчат, що були якийсь час у монастирі та черниць, що признають явно безсоромну поведінку Ковальського, пригадують дикі часи середновічної розпусти. Ковальський улаштував монастир по зразку масонських льож, підготовляючи новичок до „вищого ступня“ чернечого життя, яке по його пляну дозволяло черницям проводити ночі у його келії, малолітним купатись з ним і наказувало брати участь у „чорних богослуженнях“, себто розпусних забавах.

Маріявізм, це реліґійна секта, що повстала в латинській церкві тому трийцять літ і віддається почитанню Матери Божої. Важну ролю грала в цій секті „матечка“ Францішка Козловська, яку вважали навіть святою, а тепер верховодить серед маріявітів „архиепископ“ Ковальський.

Боротьба зі шкідником.

ОХОРОНА ПЕРЕД ЗБІЖЕВОЮ РЖОЮ.

Міністерство рільництва розпорядило, що берберис, ростина, на якій переховується шкідлива для рільництва збіжева ржа, має бути знищений в цілій Польщі до 1. мая 1929 р. Лишитися можуть тільки корчі берберису, що ростуть найменше 200 метрів від краю ліса. Обовязок знищення лежить на тих особах, що вживають ґрунти, порослі берберисом або управляють ними. Оскільки берберис до означеного часу не буде знищений, винуватці будуть карані. Безпосередний надзір над виконанням цього розпорядку належить до громадської зверхности.

Стверджено, що на берберисі переховується збіжева ржа, яка є великим ворогом збіжа, бо нищить листя і стебла, а навіть причиняється до вилягання збіжа. Збіжева ржа кидається на жито, пшеницю, ячмінь і овес і робить нераз господарствам великі шкоди. З хвилею, як всі корчі берберису при дорогах будуть знищені, рільництво увільниться від збіжевої ржі.

Бороніть свого права!

Заклик до зльокавтованих залізничників львівської дирекції залізниць.

Дня 22. вересня ц. р. відбула делеґація Т-ва „Взаїмна Допомога“ непринятих до служби службовиків під проводом посла д-ра Степана Біляка і голови Т-ва Дмитра Колісника, зложена надто з пп. Миколи Андрейчука, Томи Гаврилова і Михайла Сениськова, конференцію з урядуючим президентом львівської дирекції залізниць у справі приняття до служби, зглядно признання емеритури зльокавтованим австрійським службовикам львівської дирекції. На конференції устійнено день 10-го жовтня ц. р. як останній речинець вношення подань у справі приняття до служби, зглядно виплати емеритури, після чого всі ці подання з рефератом будуть предложені міністрови комунікації в Варшаві.

Підписані взивають всіх тих зльокавтованих залізничників львівської дирекції, які досі ще не внесли потрібних подань, щоби найдалі до 10-го жовтня 1928 р. внесли подання в двох примірниках на адресу: Дмитро Колісник, Львів, вул. Городецька ч. 95.

Хто не має взору подання, нехай по него звернеться на подану тут адресу. З огляду на конечність поспіху в тій справі, просимо до сього обіжника приноровитися. — **Посол д-р Степан Біляк,** відпоручник Української Парляментарної Репрезентації. За Т-во „Взаїмна Допомога: **Дмитро Колісник,** голова, **Данило Павлюк,** секретар

Страшна пожежа в театрі.

700 жертв у людях.

В Мадриті у величезнім театрі „Театро Новедадес“ підчас представлення вибухла пожежа. Серед публики счинився переполох. Жертвою катастрофи впало около 700 людей, з того около 500 згинуло, а 200 ранених і попарених лежать у шпиталях, з тих 80 бореться зі смертю. Цей театр найбільший в Мадриті, має 6 поверхів; підчас представлення було в ньому 3000 глядачів. Публика старалася вийти і счинила таку сутолоку, що кількасот людей остало в огні. Одного батька, що кликав своїх рідних зовсім затоптали. Між тліючими згарищами лежать трупи. На самих сходах до амфітеатру найшли 25 трупів, до вищих поверхів доступ іще неможливий — там певно іще більше трупів. Театр згорів за одну годину, а вогонь перекинувся на чотири сусідні доми та заподіяв великі шкоди. Огнева сторожа перед театром була безсильна супроти пожежі і мусіла глядіти, як по театральній крівлі бігали розпучливо три горіючі людські постаті, з них одна з дитиною на руках благала рятунку. Всі вони згинули.

Сили природи гуляють.

СТРАШНИЙ ГУРАҐАН В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ.

Над американськими островами Антилями (Куба, Гайті, Порторіко і ін.) лютився минулого тижня страшний гураґан, якого не памятає людська історія. Буря перекинулась також на півостров Фльориду. Згинуло кілька тисяч людий, з того на самій Фльориді 2.500, а матеріяльні страти не даються обчислити, бо вся ростинність знищена і всі доми зруйновані. Скрізь валяються людські і звірячі трупи, що затроюють повітря, унеможливлюючи життя. Ратункові відділи збирають трупи на кораблі і вивозять далеко на море, де їх затоплюють.

Недавно перейшов подібний гураґан понад полудневі стейти (краї) американських Зєдинених Держав. Взагалі північну Америку навіщують часто бурі, яких Европа не знає.

Яйця на вагу.

ТАК ПОВИННІ ПРОДАВАТИ ПРОДУЦЕНТИ

В нашім краю принявся звичай продавати і купувати яйця на штуки. Є це звичай дуже некорисний і для продуцентів і для консументів, бо курячі яйця є великі і малі, залежно від раси кури та їх плекання. Колиж вага тих яєць є ріжна, то й ціна їх не повинна бути однакова.

Деякі молочарські і яєшні кооперативи перевели яйцями цікаву практику, платячи за яйця від ваги. В липни ц. р., коли приватні гандлярі платили по селах пересічно 10 сотиків за яйце, кооперативи платили своїм доставцям рільникам по 2 зл. 82 с. за 1 кґ. Це дало за яйце ваги 45 ґрамів 12.74 сотиків, за 50 ґрамів 14.15 с., 55 ґр. 15.56 с., 60 ґр. 16.98 с., 65 ґр. 17.5 с., а за 70 ґрамів 19 сотиків.

Цей приклад повинен заохотити широкі маси наших хліборобів продавати яйця тільки в кооперативах і на вагу.

Що чувати у світі?

На радянській Україні відбулися в першій половині вересня ц. р. великі маневри червоної армії. Більшовики хотіли випробувати не тільки справність своїх військ, але також оборонну співпрацю цивільного населення з армією. В Києві переведено пробу здавлення повстання та оборону перед ґазовими атаками літаків. Взагалі була це демонстрація мілітарної сили Радянського Союза перед світом, особливо перед західними сусідними державами, Польщею і Румунією, яких більшовики підозрівають о воєнні наміри.

Німеччина збирає дальші успіхи в заграничній політиці. Після женевської конференції йде дальша дипльоматична робота в справі звільнення Надренії від окупаційних військ. Як скінчиться виміна думок між окупаційними державами, не виключене, що вже в грудни ц. р. окупаційні війська звільнять частину Надренії.

Американсько - анґлійські відносини щораз більше загострюються, хоч обі держави підписали відому мирову умову Кольоґа. Богата Америка хоче верховодити в Европі, але їй на перешкоді стоїть Анґлія. Вивязалась тиха політична й економічна боротьба, в якій вже незадовго одна з ворожих сторін мусить уступити. Переможцем вийде мабуть Америка, бо Зединені Держави є тепер одинокою на світі фінансовою силою, від якої залежить майже ціла Европа.

В Еспанії панує всевладно і по диктаторськи ґенерал Прімо де Валєра. Він розігнав збройною силою парлямент і подоптав усі конституційні вольности. Населення на таке правління дуже обурене і заговори та замахи на диктатоора і на короля, що все позволяє, бувають дуже часто. В останнім часі викрито знову великий заговір, що мав на меті звалити владу ґенерала Прімо де Валєри. Арештовано поверх тисячу осіб, переважно з крутів інтеліґенції. Заговірники хотіли використати час, коли еспанський король виїхав до Швеції.

В новій китайській столиці Нанкіні вибух маґазин муніції коло залізничого двірця, куди приїхали провідники націоналістичної партії, члени нового китайського уряду, на нараду. Наслідком вибуху завалилось шість домів і погибло 50 осіб. Члени уряду вийшли цілі.

НОВИНКИ.

— **Бояться українців.** Як чорт свяченої води так румунський уряд боїться української національної ідеї, що виступає проти румунської заборчої політики. Найбільше бояться румуни українських ґазет і книжок. Якщо хтось хоче вислати до Румунії українську ґазету, книжку і взагалі друковане слово, мусить наперед дати його до переглянення румунському посольству у Варшаві з румунському ґенеральному консулятови у Львові. Ця влада віднесеться в цій справі до румунськогоуряду в Букарешті і щойно за його дозволом можна вислати книжку читачам або книгарням у Румунії.

— **Нові польські монети.** Польський уряд приготовляє нові монети, 1- і 5-золотові, які покажуться з новим роком. Однозолотові монети будуть, подібно як теперішні півзолотівки, з ніклю. Теперішні срібні однозолотівки будуть стягнені з обігу. 5-золотові монети будуть із срібла. Крім того будуть вибиватися золоті монети вартости 25, 50 і 100 зол. Монета 25-золотова буде називатися дукат, 50-золотова два дукати, 100-зол. чотири дукати.

— **Новочасні герої.** Від кількох літ бушувала у Львові шайка вломників, що розбивала каси по банках і ріжних підприємствах, грабила великі гроші і все безкарно. Поліції не вдалось її викрити, може тому, що бандити розбивали переважно українські каси. Аж минулого тижня шайка дсталася в руки справедливости. В ночи на 15. ц. м. сполошено бандитів у Жовкві, де добиралися до каси кооперативи „Сільський Господар“. Вони втікли автом до Львова, але тут їх поліція зловила. Є це шлюсар Антін Кардаш, муляр Михайло Охрим і шлюсар Дмитро Хоміцкій. В слідстві вони призналися, що ограбили українські каси „Центросоюза“ (двічи), „Маслосоюза“ (двічи), „Труду“, „Дністра“, „Сили“, „Аіди“ і т. п. Є надія, що вони признаються ще до розбиття також польських кас. А може від польських кас були інші майстри.

— **Сьогорічні жнива в Румунії** випали дуже слабо і тому ціна кукурузи, головного споживчого продукту румунського населення (як у нас бульби) пішла в гору. Уряд задумує спровадити кукурузу з Арґентини, хоч це дуже трудна справа, тому що румунський гріш стоїть дуже кепсько. В додатку транспорт з Арґентини треває дуже довго, отже Румунії грозить голод.

— **На маневрах краківського корпусу** коло Тарнова сталася нещаслива пригода. Полк кавалєрії заатакував полк піхоти, але так завзято, що їздці не могли втримати на час коний і віхали на відділ піхотинців. Ратуючись перед катастрофою, піхотинці закрились баґнетами, наслідком чого покалічилось багато коний і коло 40 жовнірів.

— **Села дичіють.** В селі Завади, пов. Ропчиці (в західній Галичині), напали парубки на процесію, що йшла до місцевого костела, і колами розігнали людий та повідбирали їм хоругви. Опісля поховалися до ліса. Поліція арештувала коло 100 осіб. Польські ґазети доносять, що це наслідки більшовицької аґітації. Парубки вибивають шиби в школі і на плебанії, крадуть в селі і підпалюють.

— **Небезпечний кордон.** Недалеко Острова перейшла більшовицький кордон озброєна ватага. Перейшла в напрямі Дубна, ограбила господарства й убила кількох селян і одного поліцая.

— **Вбив наречену.** В Підяркові (пов. Бібрка) парубок Кошик посперечавшись із своєю нареченою 17-літньою Катериною Домбровською пробив її кілька разів ножом. Дівчина до кількох годин умерла, а вбивник утік.

— **Арештування дурисвіта.** В Угнові арештували пройдисвіта, шевця із Серету, що від кількох літ мандрував по наших селах і грав ролю чудодійного лікаря. Зветься він Василь Бенчук, а називався як попало: Пришляк, Касіян або Стефанів. Причиною, чому він хопився „чорної маґії“ була, як каже, його жінка, яка його покинула. Тоді з розпуки пішов він у світ, звів і використав якусь багату дівчину, за що відсидів рік вязниці у Бережанах. У Городенці пристав до циган, бо залюбився в якійсь циганці; від неї вивчив ріжних штукарств, головно як переміняти жовте яйце на чорне перед недужим, який повіривши у таке чудо платить за це доляри. Бенчук двічи втік з вязниці: раз з Миколаєва через комин, другий з Глинян через діру в стіні. Тепер він оповідає щиро свій злодійський життєпис і подає список головних пошкодованих. Деякі недужі селяни платили йому по кількадесять долярів за лікарську раду.

— **Смерть за сливки.** В селі Букова пов. Самбір, господар Юрко Куць пробив вилами Івана Мельника, що рвав сливки в його саді. Була це також пімста з причини процесу за ґрунт.

— **За дівчину.** На дорозі з Пнівя до Пасічної пов. Надвірна 19-літний Олекса Шломій застрілив Івана Кричевського. Слідство виказало, що причиною злости було суперництво за дівчину.

— **Швидкість вітру.** Приглядаючись рухови галузий і листя дерев, можна вілгадати швидкість вітру. Як листя рухається від вітру легко, то це вказує на швидкість 8 км. на годину. Вітер робить 16 км. на годину, як галузя хитається. Колиж галузя вигинається легко під напором вітру, то це значить, що його швидкість доходить до 25 км. на годину. Вітер, котрий нагинає вершки дерев, має швидкість 30 км. на годину, а як зриває з дерев листя, то його швидкість доходить вже до 40 км. на годину. В часі бурі вітер жене 50 км. на годину.

— **Душа чортови а маєток на добродійні цілі.** В Еспанії умер недавно чоловік, що лишив дивний тестамент. В останній своїй волі записав „свою душу чортови, а цілий маєток на ріжні добродійні цілі“. Родина його каже, що він був несповна розуму і тому тестамент не важний, але є загальне переконання, що суд його затвердить.

— **Сельроби при роботі.** В ночи з 8. на 9. вересня ц. р. порозвалювали невідомі покищо „лицарі“ всі хрести і фіґури по дорозі від Жовкви до Зіболок і від Жовкви до Куликова. При чім усі камінні фіґури та хрести порозбивали, а всі деревляні попідрізували. В Жовкві та жовківському повіті кружить поголоска, що того „лицарського подвигу“ доконали місцеві „сельроби“.

ДОПИСИ.

ПОТОЧАНИ, ПОВ. БЕРЕЖАНИ. *(Крутанина з вибором громадської зверхности).* В громаді Поточани вибрано громадську зверхність ще 17. вересня 1927 р. Відтак невдоволені вносили протести, але їх не узглянено. За якийсь час староство в Бережанах поручило змінити асесора Онуфрія Ящишина тому, що він ніби посвоячений з нововибраним начальником громади. Громада сповнила волю староства і на місце Ящишина вибрано асесором Михайла Граба. Здавалося, що вже тепер все буде в порядку, бо староство заприсягло громадську зверхність, а наказний комісар Камінський передав урядування. Десь за три тижні прийшов зі староства приказ перевести новий вибір громадської зверхности, бо члени зверхности є зі собою споріднені в першому і другому степені. Староста приобіцяв делеґації здержати переведення нових виборів зверхности, а делеґації велів предложити мотрики на доказ непосвоячення. Це ділялося в понеділок. В середу приходить поліціянт з Біща, зганяє під баґнетом всіх радних, щоби вони негайно перевели нові вибори. До війта Майкова казав поліціянт, що як зараз о 6-ій год. рано не відбудуться нові вибори, то арештує всіх радних. Тогож таки дня, 22. серпня ц. р. відбулися нові вибори зверхности. Знову вибрано війтом п. Майкова, заступником Блазія Зорманського. Нова громадська зверхність вичікує затвердження і заприсяження, а громадяне Поточан кивають здивовано головами і застановляються над тим, коли вже вкінці будуть мати громадську зверхність.

ЧЕРНЕЛИЦЯ, ПОВ. ГОРОДЕНКА. *(Велике національне свято).* День 26. серпня ц. р. тревало запишеться в памяти українців місточка Чернелиці та сусідних сіл. Тої днини відбулося в Чернелиці величаве Шевченківське Свято. Від самого ранку стали прямувати до Чернелиці з дооколичних сіл непроглядні маси народу під проводом своїх впорядчиків. Недалеко костела побудована тріюмфальна брама. Скромна, убого прибрана, аж сумно. Чому не вбрали краще брами? Ах, — відповідають черниличане — ми ще вчера вечером устроїли прекрасну браму і варту біля неї на ніч поставили. Та жандарм вартівника нагнав, а опісля „хтось“ розвалив браму так, що й патичка не лишив. Мусіли рано другу будувати, та вже не стало часу пристроїти її як слід. І йдуть дальше. Задержує їх жандарм: — Кто вам казал ісць чвуркамі? — Наші впорядчики! — Жандарм записує впорядчиків. По такім привіті йдемо в ринок. Там перед домівкою кооперативи устроєно вівтар. Народ уставляється селами. Кожде село зі своєю таблицею. Море голов. Богослуження відправляють оо. Монастирський і Василина. Співає прекрасно мішаний хор зі Серафимець. По богослуженню уставляють впорядчики похід. Довгі, предовгі ряди з синьожовтим прапором на переді рушають під звуки городенської орхестри. Всім знаний той хрест. Десять літ мине в березні 1929, як цею самою дорогою йшов такий самий похід у святочнім настрою. Ступали тоді усміхнені, горді, вільні громадяне. Це було у своїй державі... Ми обходили тоді свято злуки Галичини з Україною. А на спомин того свята вкопали на толоці, при візді до Чернелиці високий дубовий хрест. Немов прочували тоді, що до самостійности веде хрестна дорога. Біля сього хреста збудована велика трибуна, вся в зелені. На ній видніє погруддя Тараса в національних прапорах. Її обступає пятьтисячна маса. Свято відкриває учит. Василишин патріотичною промовою. Він закінчив окликом: Слава Українській Нації, що видала з себе одного з найбільших ґеніїв світа! Слава Українському Селянству, що з під своєї стріхи дало українській нації її найбільшого ґенія! Гучне „Слава“ вирвалося з пятьох тисяч грудей і покотилося далеко аж у Дністрові яри. По відспіванню Заповіту виголосив о. посол Ганушевський довшу промову, яку зібрані нагородили грімкими оплесками. Ще кілька точок співу, ще дві деклямації і знов село за селом рушає в похід до міста. Там під кооперативою закінчує свято палкою промовою парох Корнева о. Пісецький. Він відкриває прегарну, мармурову пропамятну таблицю, вмуровану на домівці кооперативи. — Памятайте і дітям своїм скажіть, що ця таблиця вмурована в честь Того, що ціле своє життя страждав за Україну, що жив тільки для України і вам приказав для Неї жити і вмерти! — Ці слова вдаряють в серця розколиханої маси і находять у них глибокий відгомін. З національним гимном на устах, в піднесенім бадьорім настрою розходилися маси домів. Нинішний день варт десять літ життя — говорили селяне усміхнені, зі сльозами на очах. *Очевидець.*

ЮРІВЦІ ПОВ. СЯНІК. *До кращого завтра.* Наше село найдальше положене на захід і сусідує з польськими громадами. В нас двір-жондца, неучитель і комендант постерунку радять в громаді, терроризують село, визискують та туманять людей. Колись село Юрівці знане було як осередок москвофільства на цілу Лемківщину. Сегодня поволи зачинається в нашій громаді рух просвітньо-культурний. І так в нас заложено кооперативу „Єдність“. Робота народня розвинулабся як слід, якби не кириня двора, неучителів та місцевих своїх сельробів і комуністів. Дня 18. вересня ц. р. загостив до нашого села достойний гість о. Ю. Татомир, сенатор, на посольське віче. Спершу кліка панків старалась стероризувати селян та спровокувати віче. Та віче таки відбулося. Народ перший раз між чужими людьми в тих сторонах почув слова правди з уст так достойного гостя. Віче серед місцевого населення викликало велике заінтересування і радість. Побажане булоб, шоб Укр. Парл. Репрезентапія часто загощувала на віча в наші лемківські сторони. Тут народ збаламучений здавна москвофільською киринею, темний, легковірний і дається руководити ворожими людьми. Лемко не є злий чоловік і радо слухає наук і вказівок своїх людий, як щиро радять йому і помагають. На наші села і сторони не повинен забувати народ „а брат братові хай поможе“ — у спільній народній праці. *Свідомий.*

БЕРЕЗОВИЦЯ ВЕЛ. пов. Тернопіль. *Із сокільського життя.* Дня 16. вересня відбувся у нас фестин пожарничо-руханкового тов. „Сокіл“. На майдані біля залізничого шляху входова брама була пристроєна зеленю і синьо-жовтими прапорами. Приґравала орхестра з Острова. Головною точкою програми були вправи соколів і сокілок, що викликали загальне вдоволення і признання численно зібраної публики. По вправах був загальний перегляд сокільських відділів і дефіляда. Фестин тревав до сумерку, а гарні штучні огні пращали учасників. По фестині відбулась забава з танцями у великій салі громадського дому, де молодь під доглядом старших забавлялась так гарно і мило, як давно вже не бувало. День 16. вересня запише громада Березовиця Вел. у своїй історії як день культурного прояву громадянського життя. Сокільське гніздо під проводом своїх старшин здало іспит із своєї праці і дало доказ, що сокільська орґанізація находить пригожий ґрунт серед нашого народу. Лиш витреваймо в праці, все вперед, а висліди будуть гарні! *Гість.*

ГЛУХОВИЧІ, ПОВ. ЛЬВІВ. **(Радикальна хруніяда).** Є в нашім селі купка збаламучених людий, що називають себе радикалами і відомі з того, що при кожній нагоді стараються розбити народню єдність на втіху ворогам. При громадських виборах вони злучилися з поляками, щоби тільки пошкодити УНДО. Насілдком протесту останні вибори з другого кола відбулися дня 7. ц. м. і наші радикали злучились знову з поляками. Однак нічого не вдіяли, бо радними вибрано самих свідомих громадян націоналістів, а радикали вкрилися вічною ганьбою. На щастя радикали в нашій громаді і в околиці тратять вже зовсім ґрунт під ногами і недалекий час, як їх зовсім не стане. Нарід іде масою за здоровою національною ідеєю на основі програми УНДО-ня. **Громадянин.**

ТРОСТЯНЕЦЬ, ПОВ. СНЯТИН. (В боротьбі з алькоголем.). Дня 28. серпня ц. р. відбулася у нас довірочна нарада в справі знесення вишинку алькогольних напоїв у нашій громаді. Ряд бесідників представив шкідливість алькоголю з кождого огляду, після чого вибрано комітет, який має занятись підготовкою плебісциту. На диво один, Юрко Павлюк, що вже в часі наради рад був затримати в селі алькогольні напої, зараз по нараді пішов з кількома своїми однодумцями просто до пана Мошка, щоби на послідок випити ще чарочку горілки і склянку пива та оповісти жидови, яка грозить йому біда. Зрештою вже при виборах до громадської ради і соймових він тягнув за Мошком і жалує тепер, що нема його в раді. Чесні громадяни повинні це затямити собі й оминати таких людців, що держать руку з народніми шкідниками, а горнутись до читальні та інших установ, де не в горівці і пиві, а в праці для себе і свого народу знайдете щастя і веселість. **Нетерпеливий.**

Оголошення.

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.